

י. רבינזון

רגש מקבר (כא)

מאמר כא.

א. הנשים מסוכנות שתופסות גשמיות שניה: מציירות מיד ירידה בהגשמיות: האנשים רואים בכל גשמיות צד רוחניות שבו והנשים רואות בכל רוחניות צד גשמיות שבו: ותרא האשה וגו' ראתה דבריו של נחש כו' ירידת ממשות שניה של המציאות הקרוב מאד אל הנחש: ב. רא"ש ב"ק פ"ק ס"כ המזיק עצמו כו' בגמ' סתמו והטעם שזה דכל פטור שהוא מחסרון ב"ד עבד אינש דל"נ:

ג. פ"ח שם ס"ח וראה כו' לא דמי דשם חסרון חיוב דיתומים אין חייבים כלום אלא דקודם שבא ליד יתומים אין באים אלא בדין ירושה לא גרע ב"ח שבא בכח דין חוב אבל כאן לא הוי חסרון חיוב אלא חסרון ב"ד לכן מהני תפיסה בכל גווני אפילו בא לרשות בעלים: ד. תוס' ב"ק ט"ו ע"ב ד"ה ואי ואסלא ח"נ כו' הוא תמות דשן ודגין בבבל:

ה. מ"ב י' לי הטיבת וגו' הושע א' ד' ופקדתי וגו' ויל"פ בהושע יצא שם הבעל בתקון והיה תחלה לד' נביאים לכן יצא אותו השם ע"י אשת זנונים ואהבת רע ומנאפת וזש"נ ופקדתי עליה את ימי הבעלים וגו' והלא הבעל נשבת מישראל בימי יהורם והוא נבא בימי עוזיה וזש"נ תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי והסירותי את שמות הבעלים מפיה ולא יזכרו עוד בשמם וכרתי להם ברית ביום ההוא וארשתין וגו' והם יענו וגו' וזרעתי לי בארץ וגו' ושבדתי את קשת ישראל בעמק יזרעאל לפי שהרג הוא את יהורם בקשת בעמק יזרעאל כי כן הוא דרך התיקון על כל קלה שקילל ירמיה את ישראל נאנח הקב"ה כנגדו כו' בשעתו נתנו שכר ליהוא בני רביעים על כסא ישראל ופירש"י כנגד ד' דורות עמרי וא"צ כי פירשו בתדב"א מכאן ששכר מצוה עד ד' דורות והפ"י שהמצוה הוא האדם ומציאותו הפשוטה ד' אם תשקור וגו' עד כאן רהמי האב כו' וכן עמרי נתנו לו ד' דורות מלוכה על המצוה של הוספת כרך בא"י וכן לנבוכדנאצר נתנו לו ארבע דורות מלוכה עולם על החזרת השליח לכבוד ה' כנגד ד' פסיעות ובפסיעה ד' העמידו גבריאלי כדי להפסיק מלכות ושתי להחליפה באסתר ואלמלא העמידו כו' בימי המן (ח"א) ובשעת תיקון שם הבעלים נפקדו דמי יזרעאל לפי שנכנסו בית אחאב לתקון שיצא גדולת שם הבעלים לתיקון בקדושה ע"י הושע בן בארי בן ראובן ולפי שתיקן ראובן חטא בלחה יצא בו תיקון הבעלים וז"ש יחי ראובן וגו' ויהי מתיו מספר והיה מספר בני ישראל וגו' במשיח יצא שם לה"ר ושנאת חנם בתקון שם עולמות כל היחידים: ועבר הושע גבעה מימי הגבעה וגו':

ו. הושע ג' א' אהב וגו' אהבה ההתקשרות הרוחנית המהכה ומכינה הגשמיות ימים רבים תשבי לי וגו' וגם אני אליך וגו':

ז. מ"ב כ' קדשו עצרה וגו' ויקראו וגו' ואל ב' ט"ו תקעו שופר בציון קדשו צום קראו עצרת וגו' עצרת תהיה לכם וגו' עצרת לה' וגו' אתם נועלים בפני כו' ואני נועל בפניכם כו' שביתת יצירה לתשובה ותקון ושם איש מעבדו שאול ביום ההוא נעצר לפני ה' וגו' אלהות הרשעים אך להרוג הצדיקים בני ה' ביום ההוא נעצר וגו' יום א' תשובה ואלהות של יחיד הוא עצרה בשמים: באגרות המוסר דר"ס בתים למוסר שיסורו לשם לשעות ולרגעים כו' בתולדות רע"א בבנין הת"ת עשה לו רע"א חדר מיוחד ליכנס לשם לפרקים לתשובה וחשבון:

ח. בַּגְהֵשׁ בִּיק ט"ו ע"ב וברש"י ב"ק ל"ו ע"ב ד"ה ההוא והיה כו' לא משמע כן
בגמ' ויל"פ דשאני רב טוביה בר מתנה דאשכחן דדן בבבל אפילו ד"נ בב"ב שזינתה. דאקפה
ריט ב"מ חבילי כו' :

ט. רַאשׁ בִּיק פ"ק סיכ דבו הקילו כו' אין זה קולא אלא דין דפטור דחסרון ב"ד
עביד אדל"נ וכמ"ש בשם מהרש"ל :

י. פ"ח שם אפ"ו בדפוס ורשה הה"מ פ"ה מ"ה סנהדרין ולא נהירא כו' נשמט זה
בדפוס וילגה וגם סדר האותיות שינוי מדפוס ורשה וקלקלו: וראה להנ"ל א"ג שכתבתי לדחות
ראיית הה"מ שכן גם הפ"ח חולק :

יא. שם בראש בהגה"ה כי האי כו' יל"פ דהואיל ושכיח אע"ג דהוא שינה דיינינן
דלא אזלינן בתר ידיה אלא בתר שם הגזק :

יב. שם בצערא כו' יל"פ דאע"ג דלא מחיל צערא דגופא וראשי אברים הממון יכול
למחול ואם מחל נפטר ואי"ל לומר משטח כו' דטעם אתם עדי הוא דהודאה לגבי ידיה הוי
נאמנות כקצה"ח אבל לגבי ב"ד לא הוי בירור אלא התחייבות כמהריב"ל וכל התחייבות צריכה
קנין ואתם עדי הוי קנין לכן בעינן כנפינהו כו' דהוי ב"ד וכל ב"ד קנין הוא שאין קנין אלא
מציאות וב"ד עיקר המציאות ומציאות שטר אינו אלא משום דהוי כב"ד עדים החתומים עה"ש
כו' דדעת המחייב עושה ב' עדים לב"ד וכתומים ממהר"יו דעס דעת המתחייב לא הוי ב"ד
חצוף לכ"ע הלכך מחילה דא"צ קנין אם אינו מוחל דבר של קנין כשטר וכדומה א"צ אתם
עידי ומיד נפטר באמירה בלבד ומשום דלא מחסר קנין וכמעמ"ש וכנפקיד המוכר לנפקד ומה
שאמרו דא"ל משטה אני בכ הוונה דממילא משטה הוא שאם אינו חוזר מהודאתו בהשטאה
אלא בסתם חזרה הרי עתה הוא מודה בפני ב"ד ובכלל א"י לחזור אלא לפרש הלכך אין הדין
תלוי בטענה דמשטה עד שנדון ביה אם עביד להשטות או לא אלא חזרה דהודאה השטאה היא
אבל הדין אינו דהשטאה אלא דחזרה ע"י פירוש מדבר שאין בו קנין וצריך קנין הלכך אם
הדבר א"צ קנין כמחילה של דבר שאינו מחוסר קנין כמע"פ וכדומה א"י לומר משטה בין
דרכו להשטות בין אין דרכו להשטות ונראה דאם עמד בדין על נזקי גופו וממונו ונתחייב
לו ולא כתבו לו ב"ד פסק דינם ומחל ולא אמר אתם עידי אינו יכול לחזור בו דאע"ג דמעשה
ב"ד הוי קנין לא הוי קנין בקרקע לשעבודים אלא באדם דהא הטוען אחר מעשה ב"ד פרעתי
נאמן כר"נ ואם היה קנין שעבוד בנכסים כשטר האין נאמן נגד שטר לומר פרעתי אלא קנין
הוא באדם ויכול לומר פרעתי דמשום שנתחייב אינו מוכרח שלא יפרע ואם כתבו לו א"י
לטעון פרעתי דהוי כשטר קנין בהקרקע ואע"ג שנכתב שלא מדעת המתחייב שאין ב"ד צריכין
דעת המתחייב שדעת ב"ד הוא דעת כל אדם ואינו יכול לטעון פרעתי בלא ראייה כטוען נגד
שטר הלכך בכתבו ונתנו לו ב"ד פסק דינם בכתב נעשה קנין בהקרקע ואם מחל יכול לחזור
בו הואיל ולא קנה ולא אמר אתם עידי שהוא קנין כנ"ל: ומ"ש רבא בטעם קטע ידי ע"מ לפטור
חייב משום דא"א מוחל כו' א"צ אלא הטעם שאין אדם בעלים על גופו לחובלו ולמחולו לחובל
אחר: ואין כח תנאי אלא בדבר שהוא בעלים עליו וז"ש כל שאינו בשליחות אינו בתנאי כו'
פירוש סימן הוא שאם אינו בשליחות אינו קנינים ואין תנאי בלא קנינים לכן אין תנאי בחליצה
שאינו קנינים דאישות כקדושין וגירושין אלא מעשה עלמא הוא המתיר זיקה :

יג. בראש שם דהא אמרינן כו' אינו מדויק והכי הול"ל דלא אמרינן משמתין אלא

כו' דהוי פירושו דכה"ג אשכחן והלשון אמרינן דלא משמתינן משמעו דאמרו דלא משמתינן כו' ולא אמרו כן כלל הלכך לא קשיא על הראב"ד דגמ' קאמר במילתא דידהו וראב"ד קאמר במילתא אחריתא דעוד עדיפא מיניה שאם משמתינן על היוק אימרי ותרנגולא לא ישמתו על אונס ומפתה דהוי כרציתה כו' כאשר יקום וגו' ויאכל הלה וחדו: ונראה כראב"ד ושמתא אינו גבייה אלא מתרחקים מאדם רע ורשע מה שהוא באמת וס"ל לראב"ד דמהני תפיסה בבבל בקנס קצוב של תורה ולא דמי לקצבת חכמים דשרר ליה ר"נחסד אחסדא כו' דמטון גמור הוא הואיל וייל קרי בי רב הוא ואע"ג דלא קי"ל כמ"ד ככתובה בשטר דמי לגבות מלקוחות הוי ממון ודין לתפיסה בבבל ואע"ג דכל קנס בלא העמדה בדין גברא לאו בר חיובא כמ"ש במכות ה' לענין הזמה ס"ל לראב"ד דמהני תפיסה בבבל דעביד אינש דינא לנפשיה אלא לדון הזמה לגבי ב"ד לא הוי ממון גמור הואיל ועדיין לא נתחייב ומה דיכול לתפוס משום דין היחיד אינו עושה ממון בב"ד להזמה: ובעיקר ד' גמ' מכות הנ"ל יש לדון דבאמת גם גבי הזמה ליכא חיוב הזמה כיון דעכ"פ הוי ממון דאית ביה דין היחיד אע"ג שאין בו דין ב"ד להזמה כל עיקרה דין היחיד הוא שנידון על מחשבה דאינה בר"ה והעמידה תורה על עדים זוממין שעשו עצמם דיינים של שקר על אדם דין שמים שהוא דין היחיד ומתחייבים על מחשבה הלכך אם באמת בדין היחיד האדם חייב ממון אי אפשר לחייב העדים בדין היחיד של מחשבה: וכ"ש מ"ש ראב"ד דמשמתינן ליה עד דמפייס לניזק כראות ב"ד דלאו דינא הוא כלל: ובכלל משמתינן ליה דכ' כאן ראב"ד אין השמתא על הכסף אלא על מעשי ההיזק וחבלה שצריך עונש וגדר:

יד. בא"ס קי"ל כרב כו' תמוה דלא קי"ל כרב אלא בחייב עצמו בקרן כו' ומשום דכבר לאו גנב הוא הואיל ותחזיר מעצמו בלא ב"ד: וכן הלכה דמודה ואח"כ באו עדים לעולם חייב דטעם פטור מב"ק הוא משום דאין ברה"י דין תקון העולם וכל הודאה לגבי ב"ד לאו בירור הוא אלא התחייבות וכאן ליכא התחייבות דליכא מציאות קנס התורה דהוא תקון העולם הואיל ומשלם יתר על מה שהזיק ברה"י דליכא שם העולם אלא כר"ה מקום העולם וז"ש זה הכלל כל המשלם יתר עמשה כו' הלכך בבאו עדים אח"כ ב"ד דנים אותו על פי בירור ב"ד ומתחייבים אותו ולא נפטור כלל משעת הודאה שאין הודאה בקנס עושה פטור כמו שעולה על הדעת אלא אין בו כדי לחייב מטעם הנ"ל וכשיש עדים מתחייב ע"פ עדים ואין בו ספק: וכן בפשטות מפרשים העולם טעם חייב עצמו בכלום דפטור באח"כ באו עדים משום דהוא אדם יפה שבא לחייב עצמו ואין זה טעם הלכה אלא משום דתחלת חיוב כפל דו"ה אינו אלא כשתופסים גנב בעדים וב"ד וכאן לא תפסו גנב דכשבאו עדים כבר אינו גנב שכבר שילם ע"פ עצמו: ויל"פ דיש ג' דינים ממון ועונש וקנס קנס תחלת חיובו בב"ד עונש תחלת חיובו במעשה הדבר וסופו בב"ד וממון גמר חיובו לפני ב"ד ואין ב"ד עונשין ב"ד מלכא דבבליהו חיובו אלא בגבייתו ואמרת ד"ז לפני ר' איצל פנבור וא"ל שכן הוא בספרי ע"ז עמוד אלפני העדה למשפט ולא מצאתיו: ולכן בעונש לא מספיק בהודאה מלכא דבבליהו תחלת חיובו ע"ק א"א שגמרו בב"ד ומהני תפיסה ועדים לאו בני חיובא הם הואיל ומחני תפיסה דבקנס מיפטר בחיובא ונראה דלא מהני תפיסה דכל דין תפיסה הוא מעבד אינש דלשון דין היחיד ופיקנס ליכא דין יחיד אלא דין עולם לכן לא מהני תפיסה בבקנס זיפה אפוא רבא דע"פ ד"ז ספרי וזמור ונתחייב ע"פ אחרים חייבים דאכת' גברא לאו בר חיובא הואיל על צא"ל עתה נגד סגולה מזה דמהני תפיסה בקנס אלמא ממון הוא אף בלא העמדה בדין צא"ל לשיטת הפוסקים דס"ל

דמהני תפיסה בכל הקנסות הוי גברא בר חיובא וכה"ג כי בשם כ"מ דנקל לתפוס ואם הוזמו
עדים על חיוב שגרם תפיסה חייבים לשלם כאש"ז כמו שפסק הרמב"ם הלכך לענין הזמה נמי
אם מהני תפיסה בלא דידהו הוי גברא בר חיובא ואין העדים חייבים מכאש"ז דאי אפשר לתן
על עדים וזממין תרתי דסתרי שאם עשו הם חיוב תפיסה אתה מחייבם מכאש"ז ואם היה דין תפיסה
בלעדם אתה אומר גברא לאו בר חיובא והוי תרתי דסתרי אלא לעולם דין תפיסה דוי כחיוב
גמור ואם הוי ע"פ עדים העדים חייבים ואם הוי בלא עדים עדים פטורים הלכך סברא דרבא
דקנס גברא לבי"ח תלי בפלוגתא זו דמחברים אם מהני תפיסה בכל הקנסות או דוקא במידי
דאין דנים בבבל דהוי ממונא אלא דלא שכיחי ואין בהם ח"כ דריש החובל וראה מרבא
לפוסקים דלא מהני תפיסה בקנס ואותם פוסקים דס"ל דמהני צ"ל דפליגי על רמב"ם הנ"ל
דעדים העושים כח תפיסה משלמין כאשר זמם דנקל לתפוס ככ"מ אלא אין תפיסה כח ממון
לחייב עדים לכן אף לפטור העדים לא הוי כח ממון לכן ס"ל לרבא קנס לבי"ח אף דמהני תפיסה
ולדינא נראה כרוב פוסקים דלא מהני תפיסה בקנס וא"ש הא דרבא כפשוטו וכרמב"ם ותפיסה
ממון גמור הוא אלא דליכא בקנס דין וכח תפיסה ומשום דאדרבה כל כח תפיסה אינו אלא
עביד אדל"ג והוא דין וכח יחיד וביחיד אין מקום לקנס לכן אין דין תפיסה בקנס וממילא
גברא לבי"ח כרבא וא"ש הא דרבא ולא כנ"ל אי"ג והלכה כרבא ומשום דלא קי"ל כפוסקים
דמהני תפיסה בקנס אבל כל מקום דאיכא כח תפיסה הוי גברא ב"ח ועדים פטורים וכרמב"ם
וכ"מ הנ"ל דעדים מתחייבים כא"ז על עשיית דין וכח תפיסה: ולכן בכל דיני גרמי ודמי ולדות
וכל עונשין שבתורה דמהני תפיסה לענין הזמה כשמתחייבים ע"פ אחרים הוי גברא ב"ח הואיל
ומהני בהו תפיסה שאף שלא נגמר עדיין חיובם בלא ב"ד כבר איכא עיקר חיובם ומהני הודאה
ותפיסה הלכך עדים נמי פטורים דגברא ב"ח הוא וכנ"ל: ומהנ"ל מתבאר סתירה גלויה על
שיטת הפוסקים דמהני תפיסה בקנס מהא דרבא דקנס לבי"ח וכהא דרמב"ם דעדים מתחייבים
כא"ז על עשיית דין תפיסה והוי תרתי דסתרי אלמא ל"מ תפיסה בקנס ובי"ח הובא ברבא"ד
ומחברים איבעי להו אם חייב לצי"ש במודה בקנס ופשיט דא"צ מדר"ג וטבי והנחנרים כתבו
דבכל חייב לצי"ש מהני תפיסה נמצא להנ"ל דהא דרבא דקנס לבי"ח הוא בעיא בירושלמי
דאם חייב לצי"ש כל מודה בקנס הוי דין תפיסה וכל דין תפיסה הוי ב"ח ודין רבא
כפשיטות ירושלמי ומדר"ג וטבי ראייה לדין רבא דאם לת"כ אלא קנס ב"ח הוא אי"כ מהני
תפיסה וכל דמהני תפיסה חייב לצי"ש דאפילו להולקים וס"ל דל"מ תפיסה בלצי"ש ולא תלי
תפיסה בלצי"ש מודים דחייב לצי"ש במקום תפיסה דלכ"ע תלי לצי"ש בדין תפיסה דאם אין
לו טענת ברי ולשכנגדו יש דין תפיסה ספק גמור דממון הוא וחייב לצי"ש ואם נאמר דאיכא
דין תפיסה בקנס אי"כ כ"ש דחייב לצי"ש וא"כ אמאי לא שחרר ר"ג לטבי לצי"ש אלא מוכח
דליכא דין תפיסה בקנס לכן ליכא דין לצי"ש ומוכרח כרבא דקנס לבי"ח דליכא דין תפיסה
וקשיא נמי על הפוסקים דמהני תפיסה בקנס מדר"ג וטבי דאם איכא דין תפיסה כ"ש דאיכא
דין לצי"ש ואמאי לא גפיק ר"ג י"ש לשחרר טבי וע"ז לא מהני מה שיחלקו אותם פוסקים על
רמב"ם וכ"מ ויסברו דדין תפיסה לאו כחיוב גמור דנהי דחיוב גמור לא הוי חיוב לצי"ש מיהא
הוי ומוכרח דלא כאותם פוסקים אלא כחולקים דלא מהני תפיסה בקנס וכרבא דקנס לבי"ח
כלל אפילו לצי"ש ודברי הפוסקים הראשונים דמהני תפיסה בקנס תכונה מדר"ג וטבי וירושלמי
דאם איכא תפיסה כ"ש דאיכא לצי"ש: וא"ל הרב ר' מיכל רבינובין ב"ד בשם שעה"מ דאיכא

חילוק בין חייב כדני שמים לחייב לצי"ש ול"א דמהני תפיסה אלא בחייב בד"ש ולא בחייב לצי"ש דאינו אלא חסידות בעלמא ומה נהאלם הראיה דלא כפוסקים תפיסה בקנס כיון דמשוטות ירושלמי הוא מדר"ג דאפילו לצי"ש ליכא בקנס ואיך מהני ביה תפיסה כיון דאפילו בחייב לצי"ש ליכא תפיסה כ"ש בליכא לצי"ש: וכן נהאלם כזה הראיה לרבא מדירושלמי כיון דאפילו לצי"ש ליכא בקנס איך נקראהו גברא בר חיובא: ונראה כשעה"מ דכל חייב בד"ש חיוב גמור הוא אלא שא"א לב"ד שלמטה לדנוו משום חסרון תואר (פארמע) של חיוב ב"ד של מטה דליכא מעשה וכדומה הלכך אית ביה דין יחיד דעביד אדל"נ: אבל לצי"ש אינו חסרון ב"ד אלא חסרון בעיקר החיוב שאינו גמור כלל אלא קצת מקום חיוב לצאת מכל רושם חיוב הלכך ל"מ תפיסה דליכא עביד אדל"נ דליכא דינא כלל:

טו. בא"ס ועוד כתב כו' קי"ל כרב כו' ואיתפס מפקנן מיניה כו' להג"ל אי"ד דל"מ תפיסה בקנס כדמוכרת מדרבא מכות ה' דקנס לב"ח ומירושלמי דליכא בקנס לצי"ש בלא"ה אפילו אי קי"ל כשמואל דאח"כ באו עדים חייב כנ"ל אפי"ה ל"מ תפיסה דבכלל ל"מ תפיסה בקנס בכל אופן דבלא ב"ד בקנס מצד עצמו ליכא חיוב כלל הואיל והוא יוחר על מה שהזיק אלא שב"ד קונסים אותו ומחייבים אותו שלא מן הדין מפני תיקון העולם כדי שישמעו וייראו וכנ"ל שם: הלכך עכשיו בבבל דליכא ב"ד אפילו באו עדים כלא באו עדים וכהודאת עצמו דמי וליכא חיוב אף לצי"ש וכ"ש תפיסה ולא היה צריך ראב"ד לכעס דקי"ל כרב דמודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור ודוקא בהודה אלא אפילו לא הודה כלל וקי"ל כשמואל ובאו עדים מיד ליכא אפילו חיוב לצי"ש כ"ש דליכא תפיסה:

טז. בא"ס ואיתפס כו' גופו אצלו כו' גם מזה ראייה דלא מהני תפיסה בקנס כנ"ל אי"ד דאל"כ הא טבי תפוס הוי וראב"ד דס"ל דמהני תפיסה בקנס מפ' דלכן לא הועיל תפיסת טבי משום הודאה אחר תפיסה דמפקע אח"כ כח תפיסה וס"ל דהודאה בקנס אינה אין מספקת לחיוב אלא עושה פעולת פטור ותפיסה בקנס מהני וכבר נתבאר לעיל אי"ד בטול טברות אלו ואדרבה ה"ט דלא מהני תפיסה בהודאה משום דאין הודאה כספקת לעשות חיוב ומשום דכל הודאה לגבי ב"ד לאו בירור ונאמנות הוא כמו שעלה על דעת קצה"ה אלא כח התחייבות דוא לפי שאדם נאמן על עצמו ודוא ב"ד ונאמנות של עצמו יצא מכח נאמנותו על עצמו דין התחייבות בב"ד לכן אין כח התחייבות אלא לפי מדת חיוב רה"י לא חיוב ר"ה דבר"ה אין כאן לא בירור ולא חיוב וקנס יותר עמשה"ז אינו נמצא כלל ברה"י לכן אינו נמצא בהודאתו והתחייבותו בב"ד והוא מבוחר בסנהדרין ל' דאמר דהודאה אחר הודאה כהלואה אחר הודאה ותמהו על רב שמחלק ביניהם ואינו אלא משום יסוד זה דלגבי ב"ד דלא נתברר להם כלום ב' הודאות אין בהם צירוף כלום כב' הלוואות וניהא קישית רמב"ן ע"ז הובא בתומים ס"ל ל' והיינו דמהריב"ל הובא בקצה"ה דהודאה כח התחייבות וקצה"ה נחלק עליו בעוד ותעצמות דרבה ראיות דדוי נאמנות ושניהם אמת נאמנות לגבי ידיה וכן התחייבות לגבי ב"ד דלא נתברר ולא נתודע להם כלום אלא לפניהם אדם שמחייב עצמו ע"פ הודאה ונשאר חייב בב"ד שהרי הוא מחייב עצמו ונמצא הדיוק איפכא לא דלהכי לא הועיל תפיסת טבי משום דהועילה אח"כ הודאת ר"ג אלא לכן לא הועיל תפיסת טבי כמו שלא הועילה הודאת ר"ג משום דברה"י ליכא מקום חיוב קנס מה"ט גופא לא הועיל תפיסת טבי משום דכל כח תפיסה הוא משום עביד אינש דינא לנפשיה והוא כח דין היחיד במקום שאין מגיע כח דין ב"ד ובקנס במקום שאין מגיע דין ב"ד

נזכר
נמי
לתן
תפיסה
כחיוב
דרבא
במיד
מרבא
הנ"ל
מכון
תפיסה
תפיסה
נזכר
אפילו
פוסקים
נרמב"ם
י ולדות
הואיל
הודאה
ליתיה על
תחייבים
בראב"ד
ים כתבו
ירושלמי
דין רבא
י"כ מהני
ולא תלי
דאם אין
ור דאיכא
נלא מוכח
דין תפיסה
יש דאיכא
פוסקים על
ד"ש מיהא
קנס לב"ה
ירושלמי
מ דאיכא

לא שייך כח דין יחיד שביחיד בלא כלל וב"ד אין שום מקום לדין קנס וליכא קנס ביחיד
לא במתחייב ולא בתופס ששניהם יחידים ושניהם באים בכח יחיד דינו וכחו ואין שום מקום
ליחיד בקנס שאינו ביחיד הואיל והוא יתר עמשה"ז ויסוד ראב"ד כאן דלכן לא הועיל תפיסת טבי
משום הודאה אח"כ דר"ג הא לאו הכי היה מועיל תפיסת טבי נסתר מירושלמי הנ"ל דפשיט
מטבי ור"ג דליכא דין לצייש בהודאה דקנס ואם אין לצייש מאין כח תפיסה ואם יש כח תפיסה
האין ליכא לצייש ועוד גבי לצייש נמי נימא סברא זו דראב"ד דלכן לא הוי הכא דין לצייש
בטבי משום הודאה דר"ג דעשתה פטור ומיהו זה י"ל דזה גופא האיבעיא דלא מוני הודאה
לעשות פטור אלא בב"ד של מטה להתחייב בב"ד אבל לא מרני ההודאה לעשות פטור בב"ד
של מעלה שיפטר מלצייש: אבל זה גופא לראב"ד מילתא בלא טעמא אם הועילה הודאה
להפקיע חיוב ב"ד החמור לא יועיל להפקיע לצייש הקל אבל להנ"ל דאין הודאה מספקת
לעשות חיוב בקנס משום דאין קנס ברה"י נחא די"ל דאף דאינו מספיק לחיוב חמור מספיק
לחיוב קל: אבל עדיין קשה דטעמא מאי לא מהני הודאה בקנס משום דאין רה"י מקום
חיוב קנס א"כ לצייש נמי ליכא כיון דבלא ב"ד אין ברה"י מקום לחיובים יתר עמשה"ז
ומאין ילקח כאן הלצייש הא כל דיני שמים הוא חיוב היחיד שדוא גדול ממסגרת הכלל
וכאן ביחיד הא ליכא מקום קנס ומאי איבעיא ליה לירושלמי פשיטא דלא מיחייב לצייש ויל"פ
דלא מיבעיא ליה לירושלמי אם חייב בדיני שמים דזה ודאי דפטור כטעם הנ"ל דאין דין שמים
אלא דין היחיד וכאן ביתר עמשה"ז ליכא דין יחיד אבל לירושלמי מיבעיא ליה לצייש שהוא
לפנים משה"ד זה שפיר מיבעיא ליה די"ל דאע"ג דאין ביחיד מקום חיוב ליתר מטה שהזיק
אבל עכ"פ כיון דבר"ה חיוב גמור הוא כאן ברה"י מדת חסידות הוא ופשיט מדריג דאפילו
מדת חסידות ליכא אלא אין חיוב כלל ועיקר ברה"י ולא חוזר שם אפילו להסידות בעלמא
ומוכרת ככל הנ"ל אי"ד בזה:

י"ן. פ"ח שם אות פ"ח בעדים כו' ס"ל לפ"ח דתפיסה שלא בעדים מהני בקנס לראב"ד
משום דהודאה דאח"כ לאו הודאה דבלא"ה אין יכול להוציא ממנו ודבר חידוש הוא אבל
נראה דאינו נכון דעכ"פ הודאה היא וכי אדם שיש לו ממון חבירו שלא בעדים לא הוי מודה
בקנס ולענין דינא להנ"ל לא נ"מ דבכל אופן לא שייך תפיסה בקנס בין בעדים בין שלא בעדים
דליכא חיוב כלל ואין תפיסה בלא חיוב: ומאן דס"ל תפיסה בקנס ס"ל דלא תלי כלל וב"ז
יחיד התופס ביחיד המהייב ואף דלמתחייב ביחידו ליכא חיוב יתר עמשה"ז להחפס הניזק דאית
ליה דינא עליה בב"ד אלא שאין לו עדים עליו או אין לו ב"ד שפיר סתפס מינע ואין תולים
וב"ז כנ"ל: להך סברא נמי אין חילוק בין תופס בעדים בין תופס שלא בעדים ולעולם מהני תפיסה
כיון דאית ליה דינא עליה ומיגו לא שייך כאן דא"כ הכחשות ופ"ח נמי לא אמרו אלא לענין
הודאה דאח"כ דר"ל דכה"ג לאו שמה הודאה כיון דעכ"פ בלא הודאתו נמי אינו יכול להוציא
הואיל וחפס בלא עדיכ: לכן ראב"ד בעל סברא זו דמהני תפיסה בקנס קשיא ליה מטבי דתפוס
בעצמו ויהני ליה מדין תפיסה ומשני ראב"ד משום הודאה אח"כ שהפקיעה דין תפיסה בכח
פטורה: ובהכי נחא הקו' הנ"ל על ראב"ד מירושלמי איך ידני תפיסה במקום דלא מהייב
אפילו לצייש ולהנ"ל נחא דנהי דהוא לא מיחייב משום דאין קנס ברה"י דו"י יתר עמשה"ז
הוא מיהא אית ליה דינא רבא עליה דב"ד ועביד דל"נ וגבי: והתופס אינו בא מכח דין יחיד
ורה"י שתאמר לו אין קנס ברה"י אלא הוא בא בכח רבים וב"ד שנותנים לו דין עליו: ובהכי

ניחא
ב"ח
איכא
ס"ל
אלא
ואם
ויכול
בכח
אלא
טבי
מפקעו
יל"פ
אין
וכשם
יחיד
שהזיק
עליו
ואינו
אין
ומדרב
במקום

הלומד

חד
לחייב
יש
לה
היה
לביד
כדרב
אלא
דבכל
ס"ל
הנ"ל
הרשב"א
והרמב"ם

ונס וליכא קנס ביחיד
 וזכחו ואין שום מקום
 לא הועיל תפיסת טבי
 וירושלמי הנ"ל דפשיט
 גיסה ואם יש כח תפיסה
 לא הוי הכא דין לצייש
 געיא דלא מוני הודאה
 אה לעשות פטור בב"ד
 ואם הועילה הודאה
 לא דאין הודאה מספקת
 זיק לחיוב חמור מספיק
 משום דאין רה"י מקום
 לחיובים יתר עבשה"ז
 א גדול ממגרת הכלל
 לא מיחייב לצייש ויל"פ
 גם הנ"ל דאין דין שמים
 געיא ליה לצייש שהוא
 חיוב ליתר ממה שהזיק
 א ופשיט מדו"ג דאפילו
 אפילו לחסידות בעלמא
 עדים מהני בקנס לראב"ד
 ודבר הידוש הוא אבל
 שלא בעדים לא הוי מודה
 אין בעדים בין שלא בעדים
 ס"ל דלא תלי כלל זכ"ז
 משה"ז לתופס הניזק דאית
 חתמים מיניה ואין תולים
 בעדים ולעולם מהני תפיסה
 ונמי לא אמרו אלא לענין
 אהו נמי אינו יכול להוציא
 ונס קשיא ליה מטבי דתפוס
 מהפקיעה דין ההפיסה בנח
 תפיסה במקום דלא מחייב
 ברה"י דווי יתר עמשה"ז
 פס אינו בא מכה דין יחיד
 שנותנים לו דין עליו ובהכי

ניהא הקו על שיטה זו דמהני תפיסה בקנס מהא דרבא דקנס לב"ח דמכות ה' ואם מהני תפיסה
 ב"ח הוא וככ"מ ורמב"ם דעדים מתחייבים בכאש"ז על עשותם חיוב תפיסה דנהי דלגבי תופס
 איכא חיובא לגבי גברא ליכא חיובא הואיל וברה"י ליכא מקום קנס וחיוב יתר עמשה"ז ולכן
 ס"ל לראב"ד דמהני הודאה דאח"כ להפקיע תפיסה דמעיקרא משום דכח התפיסה לא היתה
 אלא מכה ב"ד שנותנים לו עליו דין קנס לכן כשבטל נח ב"ד ע"י ההודאה בטלה התפיסה:
 ואם נניח סברא זו אליבא דראב"ד דב' יחידים אלו המתחייב והתופס אינם תלויים זכ"ז כלל
 ויכול זה לתפוס קנס אף במקום שיחיד המתחייב אינו חייב כלום אף לצייש ומשום דבא עליו
 בכח ב"ד וכלל שנותנים לו דין קנס ויחד עם זה נאמר סברא הנ"ל דאין פטור גברא מהודאה
 אלא שאין ההודאה בקנס מספקת לחייב אם נאמר שני אלו תקשה קושיית ראב"ד מתפיסת
 טבי בעצמו וליכא תי' ראב"ד מהודאה שאח"כ שנקצת התפיסה דהואיל ואינה פטור אינה
 מפקעת כלל אלא שאינה מחייבת וזה אינו צריך לחיוב שכבר גבה בהפיסתו: ועיקר קוין ראב"ד
 יל"פ דל"ש בעבד תפיסה מה שתפוס בעצמו דעצמו גופא אינו שלו כלל והיכן תפיסתו: ולדינא
 אין נראה לומר כן לחלק בין ב' יחידים אלו אלא כל היחידים אין באים אלא מדין א' וכח א'
 וכשם שאין יחיד מתחייב קנס ע"פ עצמו משום שאין ברה"י מקום קנס ותקון עולם כן אין
 יחיד יכול לתפוס ממון בין בעדים בין בלא עדים יתר על מה שהזיק שאין על יתר ממה
 שהזיק שם ודין יחיד כלל ובלא ב"ד אין לו עליו כלום וליכא ביה עביד אדל"ג דאין לו
 עליו דין כלום שהרי לא הוזק וכלל אחד הוא כל המשלם יתר עמשה"ז אינו משלם ע"פ עצמו
 ואינו משתלם ע"פ עצמו דכל יתר עמשה"ז אינו לא ממון ולא דין חוץ לב"ד הלכך כשם שזה
 אין לו עליו שום חיובים ברשות היחיד שלו על קנס ואפילו לצייש כנ"ל מירושלמי מדו"ג
 ומדברא כן על שכנגדו אין לו עליו שום זכויות וכחות של כח ודין יחיד לעשות דינו בעצמו
 במקום פסידא וא"י לתפוס ממנו כלום על קנס בלא ב"ד:

יח. עיקר הכח בממילא בהסה הדעת בגמי הרבנות ממילא שם עיקר הרבנות ברבנות
 הלומדות ממילא שם עיקר הלומדות:

יט. כל רב מקדש התורה מחבר וכל בחור מקדש החיים נביא:

כ. רא"ש ב"ק פ"ק ס"כ דהודאה בב"ד כו' יל"פ דבהא פליגי הנך תרתי ברייתות
 חד אמרה שכבר הודית וחד אמרה שכבר אין לך עדים אם הודאה עושה פטור או אינה מספקת
 לחייב מ"ד אינה מספקת אמר שכבר א"ל עדים מ"ד שעושה פטור אמר שכבר הודית ואפילו
 יש לך עדים לא מהני וקמפלגי במב"ק ואח"כ ב"ע כס"ד דמקשה: ומאן דמתרץ אוף לב"ד
 הוה קסבר מב"ק ואח"כ ב"ע פטור דהודאה עושה פטור ולכן ממילא דבר העושה פטור חוץ
 לב"ד ובליילה אינו עושה פטור ובעי כל דיני ב"ד אבל למסקנא דמב"ק ואח"כ ב"ע חייב
 כדבר המנונא ורבי יוחנן ורב אשי דמדדיק כן ממשנה וברייתא ס"ל דאין הודאה עושה פטור
 אלא אינה מספקת לעשות חיוב הלכך לפי"ז אין חילוק כלל איפה הודה בב"ד או חוץ לב"ד
 דבכל אופן אין הודאה מספקת לעשות חיוב קנס ע"פ עצמו לשלם יתר עמשה"ז ומ"ל בב"ד
 מ"ל חוץ לב"ד לכן ד' רמב"ן דעביד הנחה דאין מודה בקנס פטור אלא בב"ד תפסה דאין
 הגמי דחוץ לב"ד אלא למ"ד מב"ק ואח"כ ב"ע פטור כנ"ל מיהו לדברי ראב"ד שפיר קמותיב
 הרמב"ן דהא הראב"ד ס"ל דהודאת קנס עושה פטור דהא קאמר דמפקיע התפיסה למפרע
 ולדידיה שפיר מקשה איך תפקע תפיסתו בהודאה שחוץ לב"ד דאנן חוץ לב"ד אנן: מיהו

לשון הרמב"ן הודאה בכ"ד דוקא בעינן כדאמרינן התם שאני ר"ג כו' משמע דס"ל דאליבא דאמת כן הוא והוא תמוה כנ"ל דכיון דס"ל מב"ק ואח"כ ב"ע חייב ע"כ אין הודאה עושה פטור אלא אינה מספקת לחייב א"כ מ"ל בב"ד מ"ל חוץ לב"ד למה לי ב"ד לאינו מספיק:

כא. בא"ס הלכך אי תפס כו' בין תפס כו' ס"ל לרמב"ן וראב"ד דמהני תפיסה בקנס והוא תמוה כנ"ל אי"ד מירוש' וגמ' דמכות דבלא ב"ד אינו חייב כלום ואיך יתפוס מאינו חייב: **כב. בא"ס** ההוא חמרא וכו' כתבתי לעיל דמשונה דשן לאו קרן הוא אלא שן ודנין בכבל וא"צ תפיסה ודחיקה למיזל כו': וכן משמע סתימת גמ' ורי"ף: ועוד אי בדחפס חייביה רב יהודה כו' פטריה מיבעיא ליה:

כ"ג בא"ס דוקא כשיעור נזקיה כו' מבואר ככל הנ"ל באי"ד והלכה כר"מ הלוי והיינו דקאמר דלא אשכחן תפיסה אלא בכדי נזקו כנ"ל דכל יתר עמשה"ז ליכא בדין יחיד לא בהודאה ולא בתפיסה דתפיסה והודאה דין אחד הוא כנ"ל:

כ"ד. בא"ס דינא הוא כו' שאין לו דין כו' דינא לנפשיה כו' אמת דדינא הוא ובבבל א"ל דין וכח תפיסתו משום עבד אדל"נ אבל יותר עמשה"ז אינו דין יחיד ולא תפיסת יחיד וכנ"ל וככל דברי הר"מ הלוי: וכאן ברא"ש הר"מ הלוי הוא יחיד נגד הנך אריוותא דאורייתא הראב"ד רמב"ן ורא"ש ולהלכה נראה כהר"מ הלוי כמו שנתבאר לעיל אי"ד:

כה. בא"ס לכאורה כו' משום דיל"פ בגמ' ב' פירושים במ"ש ב"כ וב"כ א' בין אזיל בין לא אזיל ב' בין ברברבי בין בזוטרי ונראה דלדינא שניהם אמת: **כו. בא"ס** ותימא א"כ כו' יל"פ דהני גריעי דא"א להזהר מהם ורגילים בבית ועם תנוקות ועלולים להזיק ולחבל היוזק גדול:

כז בא"ס הועד ודאי כו' לא משמע כן בגמ' והלכה כא"נ דלא משמתינן על שור נוגח אא"כ מסכן טפי או מזיק אדם: וכלי רא"ש א"נ מועד לבהמה לא משמתינן כו' ויל"פ דאפי' תם לאדם משמתינן ליה ומ"ש מועד לאדם כו' דינא קאמרי דאחריות נזקי אדם טפי על ב"ד: **כח. בא"ס** ויראה לי שאם בא הניזק כו' ויל"פ דאם עדיו חולים או הולכים למדה"י מוסרים עדותם לב"ד שאם יתפוס יהיה לו דין ע"ז ודוקא לניזק אין נזקקין דהוי כדנין דיני קנסות אבל מקבלים מסירת עדות מעדים המצוים עכשיו: ויל"פ דזהו שדייק הרא"ש שאם בא הניזק כו':

כט הגהת אשרי ב"ק פ"ק סי' כ"א נראה לדינא כל"ק ובתרא כא"ז דילה"ק ורש"י סי' כ"ד ב' ע"ב רביצה תולדה דקרן שהלכה ורביצה עליהן כדי לשברן וקשיא דאין זה מציאות כלל ובהמה הרוצה לשבר כלים משברתן ברגלה או בקרנה ולא בכטנה ועוד קשיא ארש"י א"כ מאי רמי גמ' בדי' ט"ז אמתני' מבריתא ולמען וכו' הא התם איירי בכאורחה וכאן מיירי במתכוין להזיק ומאי ענין זל"ז וכן הא דא"ר א"ש אלא פכין גדולם כו' אם מתכוונת לשברן האין הוי אורחא הא כל כוונה להזיק לאו אורחא הוא אלא קרן ממש ובלא רש"י היה אפשר לפרש בלא כוונה להזיק וקרי לה תולדה דקרן משום דמשונה וכשיטת רש"י והרבה מ"פ בכיצד הרגל דכל המשוני' קרן הוי אלא דמשמע ליה לרש"י דכל הני תולדות מיוחדות דקרן נגיפה נשיכה כו' כולן כאחת הן כל ה' תמין וכולן כוונתן להזיק ואם באת לחשוב המשוני' בתמים דקרן איכא נמי אכלה כסות וכלים ומחזרת וקופצת לשי' רש"י דכולם קרן אבל אי"כ קושיא כל

קושיות הנ"ל ועוד דבאמת כל המשונים אינם קרן אלא תמות דאב דידהו וכנ"ל בדוכתי טובא וקשה טובא איך מתפרש רביצה דה' תמין ממ"נ קשיא כנ"ל ויל"פ דבאמת לא נפנית הנהמה במטרה לשבר הכלים דא"כ היתה שוברתן ברגלה או בקרנה אלא שרצתה לשכב לה וראתה כלים על הארץ ולא פנתה מאליהם הצידה כדי שלא לשברן ומחשב כה"ג כוונה להזיק זה דלא אכפת לה בשבירתן ואע"ג דדורסת ברגלה ושוברת לא הוי קרן אע"ג שיודעת ששוברת כלים זה אורחה וזה לאו אורחה שאין דרך בהמה לרבוץ על כלים ומדרבצה עליהם תלינן בכוונה להזיק מדלא פנתה מעליהם לרבוץ רביצה קשה ורצוצה על כלים זהו דרגא של כוונה להזיק שכועסת על הכלים ורובצת עצמה עליהם והיינו דקשיא ליה לר' אלעזר כל הנ"ל דעל כל זה דוחק גדול הוא לכן מוקי ר"א למתני' בפסין גדולים דכה"ג מוכח טפי דשייכים לכוונה להזיק דקרן אבל פכים קטנים לאו קרן הוא דלפעמים אין בהמה משגחת על רביצתה אם כלים קטנים נמצאים שם ואי אפשר לקרות מילתא דסתמא אורחה קרן בשביל כלים קטנים וכן נראה ומוכרח בפירוש רביצה אבל אם הלכה עליהם וניכר שרבעה עליהם לשברם באופן דרש"י לית דין ודיין דודאי קרן הוא לכו"ע וכן נראה להלכה מחמת כל הנך קושיות הנ"ל והיינו דהג"א מא"י: לכן לדינא פסין קטנים לעולם אורחה ורגל הוא ואינו חייב אלא כהה"נ ורביצה ברה"א לא הוי משונה וברח בות דמצויין אדם דלאו אורחה לרבוץ חייבת ג"ש ככל שינוי מועט דעושה נזק הרגל מעשה מזיק ולא הוי תמות אלא בשינוי גדול כמבעטת או צורות:

ל. רא"ש פ"ק סכ"א ד"ה מתני' ארי ברה"א כו' יל"פ דלארי וזאב כו' לכל הני ליכא פטור ר"ה דה"ל כהה"נ הואיל ואין להם רשות כלל להוציא מזיקים מועדים לרה"א ואורחיה פטור ברה"א משום דיש לו רשות ולא לו אין רשות והוי ככניסה לחה"ג שלא ברשות דהוי מעשה הכניסה מעשה מחייב על הנזק דאורחיה ועוד דטעם פטור אורחיה הוא משום דלא הוי מעשה מזיק דמתעסק הוא בדבר שאורחיה אבל ארי וזאב דמזיקים ממש בכוונה הם אורחיה דמזיק בכוונה לא הוי אורחיה הפוכה אלא אדרבה עוד יותר חייב דלא מחסר מעשה מזיק דכוליה מזיק הוא וח"ב בכל אופן ונראה דאפילו בחצר המזיק חייב על אדם הנכנס אפילו שלא ברשות דאינו חייב מיתה ע"ז וצריך לעשות להם שמירה אף ברשותו הואיל ומזיקים גדולים הם ואם לא שמרם כראוי והזיקו אף ברשותו ולאדם שלא ברשות חייב כל נזקן וכ"ש כהה"נ או ברה"א ודברי שמואל דפטור מזיקין גדולים ברה"א משום דהוי כאכל פירות וירקות תמותה מהנך טעמי דלעיל חדא דהוי חה"ג לגבי דידהו והכניסה שלהם לרה"א מחייבתם ועוד דלא מחסר בהו מעשה מזיק וכל פטור שויר ברה"א הוא משום דאורחיהו לא הוי מעשה מזיק כשנ"ל ואין ד' שמואל לדינא וכן רי"ף השמיטו וכן נחש לעולם חייב במכ"ש שהוא מזיק עולם הכי גדול ומסוכן ותימה רבה על הפוטרים אותם ברה"א וכן כל הני שינוי שינויים גדולים ונפלאים לעולם מועדין ומשלמין ג"ש בכל מקום לפי שעצם מציאותן היוק ומיתה ואין בהם תמות אפילו הן בני תרבות כרבנן דר"א:

לא. כביכול אלהים בעולמות יצירה אין לו מציאות אלא תיקון וכן להבדיל ע"ז בעולמות בירור:

לב. הנביאים הוכיחו על ע"ז לא שאפשר לשוב אלא לקיים מינימום האלהות וע"ז הרגום: לג. הכנגד המנוצח שומר לעולם המינימום שלו: מאחד אחיך באחד שעריך וגו' בעת

דאליבא
זה פטור

ה בקנס
ינו חייב:
שן ודנין
חייב

וי והיינו
בהודאה

א ובבבל
יסת יחיד
דאורייתא

בין אויל

בבית ועם

ן על שור

ן כו' ויל"פ

פי על ב"ד:

ים למדה"י

כדנין דיני

ש שאם בא

ה"ק דרש"י

זה מציאות

קשיא ארש"י

וכאן מירי

כוונה לשברן

יה היה אפשר

ה טפ' בכיצד

דקרן נגיפה

שונים בתמים

א"כ קשיא כל

עשירות אי אפשר בלא עני אחד בעיירה ובעת עניות אי אפשר בלא גביר אחד בעיירה:

לד. יאשיהו דחף המציאות לאחור ולא לפני עם תיקון לכן לא הועיל כחוקיהו:

לה. ע"ז א"א לשוב שהוא יריית מציאות גדולה של החיצוניות הגדול: (אמציאות—אויסשיסונג פון אגרויסה מציאות שם הגדול של החיצוניות):

לו. הרשע שונא הצדיק והורגו לא בשביל שהולך עם ה' אלא בשביל שה' הולך

עמו: צופה וגו':

לז. ע"ז מוכרחת ליטול השחתות גדולות מפני שהמציאות הגדולה שלה אינה א"א מעבר משלילה לשלילה גדולה: עניות ויסורי צדיקים כוכרמים ליטול טובות גדולות מפני שהשלילה שלהם אינה אלא מעבר מציאות למציאות גדולה:

לח. התיקון מוכרח לצאת בשלילה משולשת מפני שבא לעשות תיקון על השלילה

השניה של מציאות ע"ז:

לט. נמשחו מלכים לבער עובדי ע"ז ולא לבער הע"ז עצמה מפני שרעתה אך בעובדיה:

מ. הרבנות מקדש התורה הישיבה מקדש החיים: החיים לתורה חדשה והתורה לחיים

חדשים:

מא. המסית ומדיח כסף רבה של עצם הע"ז:

מב. מ"ב כ"ב הוצא לבוש וגו' הוחזקה גדה בשכנותיה כו' סוקלין על החזקות כו':

בגד ישראל חזקת ישראל:

מג. שם כ"ט אשר החטיא וגו' שנכנס למציאותם שהכניסם לגדלות שאין יכולים לשוב

ממנה ויהא כמלך שמר המציאות:

מד. ישעיה ח' י"ד והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי אבות וגו'

רבנות וישיבה:

מה. להנ"ל מכ"ט פטור שו"ר ברה"ר בנוי על ב' יסודות רשות הליכה וחסרון מעשה

מוזיק ובסור א' מאלו רשות ברה"ר או מוזיקים בעצם ברה"ר וחסרון מעשה במתכוין להניק אפילו להנאתו חייב:

מו. מרדכי סימן א' כ"ק פ"ק וטעמא מדפריך כו' ועוד מדקאמר ר"א והני כולו

כסף נינהו כו':

מז. בא"ס ההוא תולה מעותיו כו' יל"פ דקנסותו למכור קרקעו שלא כהוגן לפי

שעשה שלא כהוגן ואיך יהיה ב"ח עדיף מניק וקשיא א"כ הורעת כהן של נזקין כו': ובתוס' דחקו ליישב לשון שלא כהוגן הנאמר שם ופירשו או דלדבריו הוי שלא כהוגן או דעכשו אין לו כסף כו' ולהנ"ל א"צ ואם איתא דהלכתא דב"ח מחויב לתן כסף ולא מיטב אמאי ליתא בהדיא בגמ' ותלו ליה בדיוק קל דאפשר למידחיה בגילא דחיטתא כנ"ל: ולהלן מבואר מאי דק"ל ועוד ליקח אצל ב"ח דוקא כסף לא משכחת לה דב"ד אי אפשר להם ליכנס ליטול כסף דכתיב בחוק תעמוד ואי אפשר לב"ד אלא לכופו לקיים מצות פריעת ב"ח ולהוציא החוב וכשהוא מוציא החוב התורה נתנה לו רשות להוציא מה שירצה כמשי"א מה דרכו של אדם להוציא פחות כו': הלכך פשוט לריגא דא"א לכפות לב"ח שיתן דוקא כסף אלא גביית ב"ד

אינה אלא
כסף: וכן ב
כו' בדלית
מוזיק יכול
אי אפשר
כפשוטו ש
וא"צ לתי
כסף כנ"ל
או הוצאת
דמגבים לי
כר"ת בזה
הלכה כנ"ל
מח
להקב"ה ב
מט
הנשים ב"ל
קורא לי ה
נכנס הדלו
החשך (דו)
סולם עין
נשאר: (ב)
גדולים:
ג.
אלא בכסף
כפיית ב"ז
כו' מה דר
משיב אפי
או משום
תורה בלא
כו' פי' בד
ליגע בשו
בחוק תע
ב"ד בקרק
בנזקין לב
נורסין או
א"א מצי ל
ממש ולא

אינה אלא קרקע וגביית עצמו הוא מה שרוצה לעולם ואפילו סובין ואפילו מודה שיש לו כסף: וכן בניוק לר"ה א"א לכופו שיתן כסף דוקא אלא מוציא סובין ומה שא"ר הונא ישיב כו' בדלית ליה אין הכוונה בדלית ליה כסף אלא בדלית ליה קרקע דבדאית ליה קרקע אין מויק יכול לסלק ניוק בסובין ושקלי ב"ד ממיטב או מאיזה קרקע שיש לו אבל אין לו קרקע אי אפשר לכופו ליתן דוקא כסף דלא נשכחת לה כנ"ל ולא כמו שרגילים לפרש בדלית ליה כפשוטו שאין לו לא כסף ולא מיטב ומה שהקשו בגמ' אי דלית ליה פשיטא כו' ל"ק לפי"ז וא"צ לת"י גמ' מ"ד כו' ואולי פירוש הוא ואינו מד' ר"ה דא"צ וא"א דלא משכח"ל כלל גביית כסף כנ"ל וכן הלכה דאין גביית כסף דוקא בשום דוכתא בכל אופן אלא או גביית ב"ד בקרקע או הוצאת בעלים פחות שבכלים ומה שירצו ומשכח"ל כשהיה לו כסף הלואה ביד אחרים דמגבים ליה כסף דוקא לר"ה אם יתן אותו לזה כסף מדעתו ובכ"ח ליכא דין כסף ולא כר"ת בזה ולא נזכר זה בשום מחבר וזולתו רי"ף ורמב"ם וסייעתם הפוסקים משום דאינו הלכה כנ"ל:

מח. מסיר אזנו וגו' כמו שהוא אינו שומע קולו של הקב"ה אליו בד"ת כך קולו להקב"ה בתפלה תועבה: ציבור רשעים שונאים ת"ח אסור להתפלל עמהם:

מט. באתי אל גובר גמ"ח להלואה ת"ח זמוטי מתנפח יצא וראה נכנתי בפתח עומדים הנשים ב"ב וסוגרים הדלת בצלצול המפתח באמירה הוא ישן אני על הדשא מחכה כחצי שעה קורא לי תינוק הסבא קם וקורא לך אני לו האיק קם והרי הוא ישן הוא לי קם וקורא לך אני נכנס הדלת סגורה אני דופק איזה פעמים אין עונה אני מחפש התינוק וזה מוליכני דרך המבוא החשוך (דורכן טשארנעס חאד) של קומה תחתונה כעין מרתף ואני עולה לקומה שניה דרך סולם עץ דל גאה כו' הוא מקבלני משיבני (זאגט אפ) מבטיחיני ותולה כנהוג בדעת שני ובוה נשאר: (כא דעם איז געבליבן): כמה סמום הדרכים איפה מחפשים החיים במוקשי החיים הכי גדולים:

נ. להנ"ל אמ"ג הלכה כר"ת בנזקין כר"ה דגובין מן העידות ואין מויק יכול לסלקו אלא בכסף ולא בשוה כסף ואם ליכא קרקע מסלקו אפילו בסובין דאין כאן גביית ב"ד אלא כפיית ב"ד למצית פרעון ניוק והוא בעצמו מוציא מה שירצה אפילו סובין ויוציא אליך וגו' כו' מה דרכו של אדם כו' וכן ישיב שנאמר בבור היינו בלא גביית ב"ד אלא פרעון עצמו משיב אפילו סובין וז"ש כאן מדעתו כו' ומפני מה הוא עושה פרעון עצמו ולא גביית ב"ד או משום דלית ליה קרקע ואי אפשר לב"ד ליגע במטלטלין או משום דניוק מרוצה על פרעון תורה בלא ב"ד וקמ"ל קרא דפרעון תורה בלא ב"ד הוא אפילו סובין וז"ש ר"ה בדלית ליה כו' פ"י בדליכא גביית ב"ד וישיב ויוציא אליך משמעות אחד ודין א' הוא שבלא ב"ד אי אפשר ליגע בשום דבר אלא מה שמוציא וכה ב"ד אינו אלא על קרקע ולא על מטלטלין כלל שני בחוץ תעמוד והאיש וגו' כו': ולא קשיא כלל רומיא דגמ' משיב על מיטב שדהו דכאן גביית ב"ד בקרקע וכאן גביית עצמו במטלטלין: ומה שאמר רב הונא או כסף או מיטב אינו דין בנזקין לבד כדי לתרץ הרומיא דבלא"ה לא הוי רומיא ולא קשה כלל אלא דינא קאמר ויש גורסין אר"ה כו' כדאיתא ברא"ש ואינו דין דוקא בנזקין אלא בכל גביות ב"ד דאיכא פלוגהא א"א מצי לסלק שום גביית ב"ד בזווי ואר"ה דבכל גביות ב"ד יכול לסלק אבל דוקא בכסף ממש ולא בשוה כסף ואין הניזק וב"ה וכתובה מחויבים לקבל שוה כסף לסלק כח גביית ב"ד

שלהם אלא נוטלים הקרקע של דינם הטובה בעיניהם ואע"ג דק"ל דאי אית ליה זוזי מסלק לב"ח בווזי דוקא אמרו זוזי אבל סובין וכל ש"כ בע"כ של תובע לא דמצי א"ל לא טרחנא ואפילו אין לו כסף א"ל זיל טרח זבין או אטול קרקעי המשועבדת לי: ואין לומר דדוקא בנזקין קאמר ר"ה כפשוטו משמעות לשונו דהא לית ליה לימוד ע"ז מקראי דנזיקין ומ"ש נזיקין משאר תובעים אלא באמת ל"ש: ובזה הכל מבואר ומתקבל וחזא דין ותורה בכל התובעים שזה דאיכא ב' גביות גביות ב"ד וגביות עצמו גביות ב"ד אך ורק קרקע כ"א כדינו וגביות עצמו אך ורק הוצאת עצמו מה שירצה: ואין דין מה שירצה יוציא וישיב אלא שלא במקום גביות ב"ד אבל במקום גביות ב"ד אינו מסלק תובעו אלא בכסף: ובפועל כופין אותו להוציא כסף מפני שעל דעת כן עשה הפעולה והוי כמו שהקנה לו בקנין דהוי לא חוב על האדם אלא קנין התחייבות דבר ידוע: ובמחברים מדויקים ממ"ש גבי אתנן והא מתסרא משיכא כו' דאין הפעולה עושה קנין ולדידהו קשיא א"כ אמאי לא יאמר לו טול מה שעשית כו' כיון שאינו קנין אלא חוב על האדם האין אפשר לכופו לתן דוקא כסף הא כתיב בחוץ תעמוד וגו' שקצבה תורה כל תשלומי אדם על חוב גופו פחות שבכלים וכן ישיב גבי חוב נזקין לא חלקה תורה בין חוב לחוב ובכולם פרעון האדם הוא מה שמוציא אפילו גרועין שבמטלטלין שאין קונה אותם כסובים הואיל ועכ"פ שזה כסף: ומקור כל דינים אלו הוא היסוד התורני שאין מטלטלין יודעים מדינים שאין מציאותם אמת ודינים אלא מציאות ורשות ושעבודים כח וקנינים הם לא מצות ואינם יודעים מאמת אלא ממצאות ואינם חלים אלא על קרקע שמציאותם אמת ודינים ודינים ערבים לדינים ולא על מטלטלים שמציאותם אינו אלא רשות וכיון שאין עליהם שעבודים הם לגמרי חוץ מרשות וכח ב"ד ואין לשום אדם עסק עמהם ואי אפשר אלא לכוף הבעלים לא לתן מטלטלין אלא לפרוע חובו לכן בפחות שבכלים וסובים חובו נפרע בהם ואי אפשר לכוף על מטלטלים מסוימים אלא או בזמן שהם גוולים משום מצות השבה או בזמן שהם קנוים גופם לאחרים בא' מדרכי הקנינים: וראיתם מאחנן יל"פ דעכ"פ אתנן לא הוי דכל שלא משך אין דמטלטלים יודעים מקניני בעלים בהם ועליהם ואין כל הקנינים חוץ ממשיכה בוראים דבר בהמטלטלים אלא עושים חיוב על הבעלים לתן אלו המטלטלים אבל כל זמן שלא נתן ולא נמשכו הם קנינים של ראשון לכל דבר אפילו נקנו לשני בכל הקנינים ואינו יכול לפדות בהם מע"ש וכ"כ שאינם שלו ואין לו בהם כלום אלא שעל בעליהם יש להם דינים כח קניניהם שצריכים לתנם להנ"ו ו"ש והמטלטלין אינם נקנים אלא במשיכה ואיה חליפין ואגב: ו"ק קו' גמ' ב"מ מ"ז מהיה עומד בגורן דל"מ חליפין לפדיון מע"ש שאינו קנין דבר אלא קנין בעלים: וכן קו' גמ' בקדושין ג' שתתקדש אשה בחליפין שא"מ בלא קנין דבר:

נא. להנ"ל אמ"ט הומוטי הנ"ל בשעת דחקי וכניסתי לבה"כ אור תורה (מפני הספרים דשם) אמרתי לו וא' דעמו מפטרוני העיריה עם מקטרת שיחת תורה וחקרני זה שעמו מה אני חסיד או מתנגד אמרתי לא כלום ושנה ושילש והפציר ואני באחת לא כלום אמר לי מהיכן אתה מתחיל התפלה א"ל החסידים מתחילים מדודו והמתנגדים מברוך שאכר ואני מיוצר אור כנראה היה לו נפקא מינה רבה לדינא מזה ענה הומוטי הנ"ל מה אתם חפצים ממנו איננו לא חסיד ולא מתנגד הוא עני: (השאלה גדולה ממהות מציאותו): מלכם וגו': (וואס ווילט איר פון עם ער איז ניט קין חסיד ניט קין מתנגד ער איז אן ארעממאן): לא על הנם יצא מות המוסר מומוט הם שורש תורה עומק יחיד ומתהדרים בגדולה של תורה יותר מהתורה (ואמעטער

פאמפעס) ועל פי רוב עליהם עור עבה ונבלה של אגאיוס אישי חמסני: (ארויבערישער ליטענער עגאיוס): מחמס אחיך וגו': גאות המציאות נוראה בעימק ביזוי ושנאה לעני עניות ואלהים ויאמרו לא! סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו מנעטים בעניות ויסורים כו': כל היהדות ואנהיות חיים דקדושה הוא קנין השלילה נושאת מציאות השניה וכל הע"ז ואלהות מות דתועבה וטובאה הוא קנין המציאות נושאת שלילה השניה וזהו שדרך הקדושה בעונה לא להחזיק עצמו קטן אלא להיות קטן שהקטנות מעבר הגדלות והגדלות מעבר הקטנות ליטול גדלות ולהיות קטן ודרך ע"ז בגאווה לא להחזיק עצמו גדול אלא להיות גדול ליטול קטנות ולהיות גדול בקדושה כל מקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו ובע"ז כל מקום שאתה מוצא קטנותו ונבלותו שם אתה מוצא גדולתו: הע"ז נוטלת גדלות ביד בפסיעה על ראשי עם קודש גדולים וטובים ממנו: דוחה היה אבא בעלי מומין מע"ג המזבח כו' בבעלי גאווה עצם ע"ז אין דין כיון שעלו לא ירדו כו' אלא דוחים אותם מע"ג המזבח לעזאזל דחייתו דוחה שבת: האי מאן דיתיר כו' גבנונים כו': או גיבון כו' (אהארב אפן פלייצע): גבנון על הגב:

נב. רכנות מקדש התורה ישיבה מקדש החיים קדשי קדשים של רבנות הישיבה בניהם שולחים לישיבה קדשי קדשים של הישיבה הרבנות תלמידיהם שולחים לעיירות על רבנות: ק"ק של התורה החיים ק"ק של החיים התורה:

נג. מרדכי ב"ק פ"ק ס"א בריש פרק הפרה כו' שם בתוס' יל"פ דעיקר כגירסת ספרים ישינים אי דליתניהו להני זוזי כו' דדוקא מעות שלו דהוי כפקדון אינו יכול לסלקו בסובין אבל מעות אחרים שאינו שלו שיש לו מעות עצמו אי אפשר להכריחו לתן לו כנ"ל ד"א משכח"ל גביית מעות משש"נ בחוק תעמוד וגו':

נד. בא"ס למה היה לו לתלות כו' ל"ק שהיו ביד אררים הלואה ממנו דאז ליכא משום בחוק תעמוד כשרוצה לזה שני שלו ליתן כסף והוא אינו רוצה ליתנם לב"ח שלו דאין שומעין לו והוצרך לתלותם בעכו"ם ולכן עשו עמו שלא כהוגן והצריכוהו לזכור ולזכור ולזכור מעות: כל ראייתם דב"ח אי אית ליה זוזי לא מצי לתן סובים או קרקע בנוי על דיוק קל זה דלמה לו לתלות בעכו"ם והוא פשוט כנ"ל: ואיך אפשר לעשות תורות ודשות ולהעדיף כח ב"ח על נזקין דלא מצי לסלקי אפילו בעידית היכא דא"ל זוזי נגד כל הסוגיות דנזקין עדיף מכולהו לכן פשוט דהלכה ככל הפוסקים רי"ף ורמב"ם וסייעתם החולקים על חידוש משונה זה שאין לו על מה לתלות:

נה. בא"ס כגון חטין ושעורין כו' יל"פ טעם משום דכופין על מדת סדום הואיל והוא לוקח אותם במעותיו ועוד דכל כח פועל הוא דסתם קנינו הוא דוקא על כסף ולא על שוה כסף ויש לו כסף אצלו וחטין ושעורין לגבי פועל עניי ה"ה ככסף ולא נתמעט זה מכלל קנינו ולדינא אין נראה כלל ודברי חלומות כו' וצריך לתן לו כסף בכל אופן וכן בשמע סתיבת כל הפוסקים שלא חילקו ויחידאה הוא ולית הלכתא כותיה:

נו. מ"א מ"א י"א כ"ט והוא מתכסה כו' נחלקו בו אמוראי ירבעם או אחיה והכריעו דאחיה שכן דרכם של צדיקים ליקרע במחלוקת בבית דוד כו' ויש להכריע איפכא דשכלה חדשה היינו הלכה חדשה והוא ירבעם שע"ז וכה למלכות ושניהם לבדם וגו' כו':

נז. שם ל"ט למען זאת וגו' ושם י"א יען אשר היתה זאת עמך וגו' זאת ממשות שם הו"ה דרגא של משה לא קם וגו' נביא וגו' בנביאים לא קם כו': זאת התורה וגו' כו' אם יש

יה זוזי
א"ל לא
ין לומר
דנזיקין
ורה בכל
נוגביית
ום גביית
נסף מפני
תחייבות
ושה קנין
על האדם
ומי אדם
ב וכולם
יל ועכ"פ
מציאותם
אמת אלא
ולא על
ק מרשות
טלין אלא
מסוימים
בא' מדרכי
ים יודעים
טלים אלא
הם קנינים
י"ב שאינם
לתנם להנ
מ"ז מהיה
מ' בקדושין

גני הספרים
מו מה אני
לי מהיכן
מיוצר אור
נו איננו לא
לט איר פון
מות המוסר
(ואמעטער

בכס מגיד זאת וגו' כו' בזאת יבא אהרן וגו' זאת אות בריתי וגו' מילה שם הו"ה כל התורה:
נח. מרדכי פ"ק דב"ק ס"א דאי בי"ל מעות ל"א ממרי רשוותך כו' להנ"ל דאין
 כפיית נתינת כסף בכל אופן משום בחוץ תעמוד אין ראיה משם די"ל דמיירי בי"ל כסף אבל הוא
 ממילא מוכרע דא"כ מ"ש י"ל כסף מ"ש א"ל כסף אם כופין בי"ל כסף ע"כ אינו אלא משום קנין דבר
 לא משום חיוב בעלים דעל חיוב בעלים א"א כפיית כסף דכתיב בחוץ תעמוד וע"כ איכא קנין
 דבר הלכך בא"ל כסף נמי בע"כ צריך לקיים תנאו: ומ"ש ממרי רשוותך כו' כל ימי לא הייתי
 יודע הפשט וכדומה שבחדר פירש לי רבי מבעל חובי אני נפרע. אפילו סובין וכי מה אכפת
 לי כיון שאני נפרע חובי מ"מ (אבי איך מאן איך מין חוב) וכמדומה שכן מפרשים העולם
 ואין לזה לא טעם ולא ריח מה יש בזה ומה משתמש בו בגמרא ואין הפירוש כן אלא הפירוש
 הוא אדם שנצרך ליטול כסף מחבירו על כספו ומלאכתו והוא אומר לו לך אצל פלוני שהוא
 צריך לתן לי כסף שהוא בעל חובי והוא יתן לך כל צרכך אומר לו זה מבעל חוב שלך מה
 אפרע הלא סובים יתן לי ומה לי אצלו וזהו שאמרו ממרי רשוותך כו' מ"ח שלך ולא ממרי
 רשוותי כו' ב"ח שלי כמו שצ"ל לפי פירוש משבש הנ"ל וזהו שמשתמש גמרא באמרי אינשי
 זה להוכיח דאדם ב"ח יוצא מחוב שעליו בכל מה שפורע הואיל ועכ"פ פורע איננו ב"ח עוד;
 לכן מוכיח גמרא מאמרי אינשי זה שכל שאינו גביית ב"ד דליכא לא שעבוד ולא קנין דבר
 אלא גביית עצמו על ידי כפיית ב"ד לפרוע חובו בכח פריעת ב"ח מצוה הוא מוציא למלוה
 שלו מה שרוצה אפילו סובין וזש"נ בחוץ תעמוד וגו' כו' פחות שבכלים כו' הואיל והוא גביית
 עצמו עכ"פ נעשה פרוע ואין לו עליו כלום דאמרי אינשי ממרי רשוותך כו' פירוש שבכל
 דבר אפילו קל וקשה שבכולם הוא נעשה פרוע ונפטר ואיננו ב"ח עוד: וראיית עולא מכאן
 ד"ת ב"ח בזיבורית תמוה לפי"ז דמה ענין גביית ב"ד לגביית עצמו הלא גם בנזקים דבעידית
 בגביית עצמו כגון דלית ליה קרקע אינו מוציא אלא סובין שני ישיב וגו' כו' מדעתו בלא
 גביית ב"ד דל"ל קרקע אפילו סובין כנ"ל ובירושלמי הובא בפ"י גיטין דבינונית דב"ח ד"ת
 הוא ולא תקנה וכן הסברא דמה חטא שיחן לו זיבורית ועידית לא שהוא דין האדב לא דין
 דבר הניזק כנוקין דמלוה להוצאה ניתנה לכן גובה מבינונית ונזקין מעידית שהוא חייב להשלים
 הדבר שהזיק שלא יהיה ניכר כלל ההיזק כמו שלא הזיק וזש"נ מיטב וגו' ישלם ישלים: וכתובה
 בזיבורית זה לא ריעותא שלה אלא עדיפותה שאין הבעל ב"ח שלה כלל אלא היא יש לה
 ממון בעין בנכסי בעל ומי שיש לו אצל חבירו נכסים שאינם מבוררים אינו בורר אלא הפחות
 וכמ"ש בב"כ:

נט. הבנת הלכה חיי ההמונים הבנת אגדה חיי היחידים: ההמונים עוברים דרך
 היחיד והיחיד דרך ההמונים: העולם עובר למציאותו השניה בכל יום דרך האדם והאדם עובר
 למציאותו השניה בכל יום דרך העולם זהו סוד המציאות והמעשים הו"ה אהיה אשר אהיה
 מציאות זו למציאות שניה דרך ההפך הכח: היתדות והצדיקים מעבר העולם לעולם שני דרך
 האדם אומות העולם והרשעים מעבר האדם דרך העולם לאדם שני כנדרר רשעים כו': אחם
 קרוין אדם כו' אדם אחם וגו' כו' שהעיקר האמצע המעבר והעולם עובר עליהם לכן הם
 האדם שהעולם עושה דרכו דרך עליהם ואוה"ע אלהים האדם שעושה דרכו דרך העולם:
ס. ויקנאז למשה וגו' כו' וישמע משה וגו' ובת"י לפי שלמד משה שיעור לפני
 נשים ובתולות בכל יום כה תאמר לב"י וגו' כו': הצדיקים האחרונים מתקוממים נגד זכות

בחירה דנשים בתפלות לר' נחמן ברסלבר מבקש שכשיראה נשים יהיה לו כאלו רואה חזיר ושקץ כו': כשעמד הנזן ראשית דרכו השפיל הנשים להיות כל איש שורר בביתו וגו' (אהאן) תרגול: ממוכן זה המן כו':

סא. אנו אין אנו אלא מן הנאנחים והנאנקים שלח ליה והלא מהם התחילה הפורעניות כו' מהם מהנאנחים ונאנקים (די קוואקצער) שיוצאים חובתם באנחה ואנקה (מיש קוואקצער) על תועבות אחרים:

סב. מרדכי כ"ק פ"ק ס"ב אם לא פשע כו' אע"ג דכ"ע נמי זילי כו' וא"צ למיזל דק מעט ספינן ליה כו' אין הלכה ככ' דברים אלו ליתן מתנות עניים לאנשים שיש להם מאתים זוז אלא שהוולו נכסיהם יותר ממחצה בהדי כולא עלמא או שהוולו מעט בלא כולא עלמא ושיבושים הם אלא אין נותנים מת"ע לעשירים אלא בזמן שהוולו נכסיהם יותר ממחצה בלא כולא עלמא דאז נידונים כאלו נכסיהם אין להם קונים כלל ועני הוא באותה שעה הואיל ואין הרוצים ליקח נותנים אף חצי דמיהם וכל דבר נידון אחר רובו והואיל ורוב המעות של שוויים דכולא עלמא אין נותנים הוי כאין נותנים כלום ואין לו לוקחים כלל על נכסיו: ומה שפירש"י בתים כו' שוות ר' זוז כו' אין כן משמעות בתים שדות וכרמים כו' דמשמע טובא אלא אין הפירוש אלא כנ"ל ויל"פ דרבה בא לפרש מציאות הדבר שיוולו דוקא ידיה יותר ממחצה בלא כ"ע ומפרש לה דביומי ניסן יקרא כו' ומוסיף בזה חידוש נכון בדין דהא דכ"ע נטרי כו' הוי כאייקר דכו"ע ואין חושבין המחצה במקח היום אלא במקח ניסן ובוה הוא נותן הגדרה ומציאות לדין הברייתא ולשון ההיכר דמי כו' אינו מדויק שבאחד מהם הוא נופל בא' מבי שיבושים הנ"ל לפי ב' הגרסאות והוא דבר שאי אפשר כנ"ל.

סג. שם ס"ג דמירי שעמד בדין כו' וצ"ל דכתבו ונתנו לו הפס"ד בכתב דאל"כ כיון שיכול לטעון פרעתי אחר מעב"ד אנן טענינן ללקוחות:

סד. בא"ס כיון דלא גזים כו' כצ"ל והמגיה דגזים קלקל והכוונה דכה"ג אינו מאיים ומגזים לו כלום בהחזרת השטר דהשתא נמי לא יהיב ליה טפוי:

סה. בא"ס וחשוב כאלו החזיר כו' בודאי יחזיר וחשוב כו' איזה שם הוא בחכמה שאתה עושה ממנו דין ותמוה: ורי"ף השמיטו וכן הלכה ואין מהדרנא כלום: ושם בכתובות יל"פ טעמא דרבנן דקרקע בחזקת בעליה וא"ל אצלי אין יך כלום ברר דרכך וקך בה: ויל"פ דה"ק בגמ' דינים אלו דאבדת דרך וג' מיני קרקע אצל א' הוא דין שחוק לב"ד בדרך שא"כ נתבע כנ"ל ובג' מיני קרקע דכה"ג לא תיקנו לכן א"ל מהדרנא ומוקים להו אדינייהו ולגרוע מדינם אינו יכול דל"א מהדרנא להוציא וככו דל"א אי אפשר כו' להוציא וכמ"ש המרדכי שם בכתובות מריב"א וביתמי דל"ל הכי איכא טעמא דאי אפשר כו' ולדינא אין ג"מ לכן השמיטו רי"ף דלא אוקמי ביתמי אלא מקמי דא' טעמא דאי אפשר כו' אבל אח"כ אין ג"מ מטעם מהדרנא אע"ג דאמת הוא בלא יתמי אין צריכים לו עכשיו דאיכא אי אפשר כו': ומ"ש בגמ' א"ה בנוקין נמי כו' הלכך ל"ל הכי כו' פירוש הוא ולא דייק דמעיקרא תי' יפה במהדרנא ומנוקין ל"ק דל"א מהדרנא להוציא כנ"ל וכמו דל"א אי אפשר להוציא כנ"ל אלא דטעמא דא"א איצטריך לן דכולל יותר דמהני ואיכא אף ביתמי: ודרך הגמ' כן להקשות ולעשות הוה אמינאות ולצאת להסקנות כוללים יותר אע"ג דההוה אמינאות לא בטלו והם עקרים וכמ"ש בכללי גמ' בתחלת ברכות:

סו. שם סימן ד' צריך להיות אצל כל האומר אי אפשר כו' ולפנינו חסר:

סז. שם ס"ה חא"ש ג"מ לק"מ כו' איני מבין החילוק והענין:

סח. בא"ס וא"ת כנ"מ כו' ויל"פ נ"מ לתו"ו ואיהו מצי טעין אשתבע לי דל"פ ובנח"י נסתפק בזה: והאמת דמצי טעין דכל א"ל דל"פ נגד שטר כח טענה חדשה הוא והיסת דנתתי לך כסף הלכך אפי' תו"ו: וב"ד אין טוענין טענה חדשה דמה להם ולט"ח: ומה ראייה דלא כרש"י כתובות פ"ו בטעם בא ליפרע כו' שהוא א"ל דל"פ אלא כתום שחולקים עליו בשבועות: ומקו' תוס' וכל הראשונים כאן יש לדיוק דס"ל איפכא וכנח"י: וראיה לסברא הנ"ל דאי נא טעין לא טענינן ליה און א"ל דל"פ ומ"ש הוא מיורשין ולוקחין לשבועה כיון דטעין בהדיא אותה טענה המביא השבועה וכי גרע טענה ידיה גופיה מטענינן און מספק:

סט. בא"ס א"ל עדים כו' קשיא האיך מחזיק בקרקע והלא הודה שאינם עדים:

ע שם ס"ו הרי ב"א כו' אם לא יתקבל כו' או אם יבא שום ערעור כו' האחרונה נכון ולא הראשונה דאע"ג דקרקע נקנה בג' קנינים לגבי ערעור השכנים לא סמכה דעתיה עד דאזיל ודייש ומתקן המצרים והשכנים לא יצאו לריב כדרכם ללהום על המצרים אז סמכה דעתיה מערעורים ואינו יכול לחזור בו עוד בשביל ערעור זה כוונת ההלכה וכן נראה לדינא כסתמא דגמרא במילתא דסברא:

ע"א שם ס"ז כדאמרינן פ' י"ג כו' הראיה תמוה דיל"פ כשחוזרים וחולקים ביניהם: וכן דוחים רוב המחברים החולקים ע"ז: וכן הלכה דב"ח נוטל הישר בעיניו מא' בלא אפותיקי שהם לא ירשו כלל במקום כח שעבודו ואינו מכירם מעולם וכאלו אינם בעולם כלל לגבי זכותו:

עב. שם ס"א משלשין כו' ואי ליכא לאשתלומי מהד נראה דמשתלם מאידך אפילו לרבנן דר"ג דיל"פ דמודים בנוקי גופו דעדיף מנ"מ ולכ"ע בנ"ג האי כולא הויקא עביד כו' ויל"פ בזה מתני' דהכשרתי במקצת נזקו לר"ג אפי' בנ"מ ולרבנן בנ"ג וקשיא על הגמ' דלא אוקמי הכי וראיה דלא ס"ל הכי ובפלוגתא לא מוקמי וכמ"ש אדריב"ב: ולדינא נראה כנ"ל דבלא"ה ק"ל כר"ג: ומקשים המחברים בג' דיינים שטעו אמאי לא נימא אי ליכא לאישתלומי למאן דס"ל פי' אי ליכא כו' לא אך בדינים אלא אפי' בממון ויל"פ דבאכת משים א' הכל אי ליכא לאישתלומי מאינך: ואע"ג דלא עבדי במזיד ול"ה נ"ג אלא כנ"מ משום דק"ל כר"ג אף בנ"מ: ויל"פ דהיינו דקאמר רב במכות ע"ז משלם לפ"ח כו' פי' אע"ג בליכא לאשתלומי מאידך ואינך ומשום דהומה קנס וחידוש ל"א ביה ליכא לאישתלומי לכ"ע וקשיא אמאי לא אוקמי בגמ' בהכי: וא"ל הטעם בדין הנ"ל משום דע"א ודאי לא עביד אלא פלגא הויקא דא"כ בדי' עדים ישלם עכ"פ א' פלגא אלא הטעם כנ"ל: ויל"פ טעם פלוגתייהו חיוב נזקין אם הוא משום נזק או משום מזיק אם משום נזק פלגא הויקא עביד ואי משום מזיק כולא הויקא עביד:

עג. שמעתי מהרב הברקי בבני ברק (דער בראקער רב) (א) כעת וטבע נס: (ב) כעת מלחמה עולמית רצוצה (אפארדושעטע):

ע"ד תפילין עושה זדונות זכיות ה' עליהם יחיו וגו' כו' בעון אביו וגו' הוא עליהם יחיה כו': חזייה דקא ברח טובא כו' תפילין קסנחנא כו' בלא תפילין סימן שחוק (אשמיכל)

מסוכן מחיצוניות עם תפילין אפשר לבדח טובא הוה קא מיפרזל א"ל שמא דמרך עלך שכא
דמרך עלך כו' האשמדאי שבאדם ירא מהשם שעליו ע"י התפילין: דתפילין עושה מעה"ז עה"ב
וזהו אהבה כנ"ל: למען תהיה וגו' כו' פ"ך נעשה תורה ה': ודברת וגו' דבורך בם כו' הדבור שלך
דעה"ז יהיה ד"ת: יוסף לא זכה למלכות אלא ע"י תפילין כו' יוסף קבל כל האדם בכח תפילין
בן פורת וגו' אהל שכן באדם וגו':

ע"ה א"י אפשר לת"ח לחיות בישראל אם לא יפסיד עה"ב שלו או בחניפה לע"ז או
בטריפת כסף (געלטרייסונג) או בכירת ספרים שלו וכולם נוטל חייו מן העולם: נותנים לת"ח
פת יבש במחיר עה"ב שלו:

ע"י שלות כסילים תהרגם שמתקבץ מפרטי מציאות כלל שלילה בפרקים דגידול
ונשבר ומת: ולהיפך בצדיקים:

ע"ז. כל מקום היצירה (דער גאנצער ארבעט פלאץ) דעולמות בתוך עומק מות:

ע"ח. ואתמלטה בעור שיני וגו' השינים הלכו כפרה ק"ו משן כו':

ע"ט. כי רוח עברה וגו' הרוח מוזיק לרשעים שמקומם מכירם ולא לצדיקים המכירים
את מקומם: מקומו אינו רוצה להכירו ומסייע לרוח להשמידו: והושעתי אותם מכל מקומותיהם
וגו' המקומות נלחמים במלאיהם: כל אדם נחפז להיות ממלא מקומו של נעדר ואינו מכיר
את כח בעל מלחמתו:

פ. פרישות העולם עובר דרך האדם אישות האדם דרך העולם: משה ודוד תורת
העולם ותורת האדם ה' חומשים תה"ע ה' ס' תלים תה"א:

פ"א. אוקיר אנוש וגו' הצל לקוחים וגו' מה יקר האדם של אלהים מה טובו ואורו:
במות אדם ניכר נפשו ומקומו לקרוביו ואוהביו לעולם:

פ"ב. הפך לבם וגו' שלח משה וגו' הפיכת לב עמים שם חדש פתח גאולה: אז אהפוך
אל העמים וגו':

פ"ג. המהרש"ל כ' י"ש"ש והים הציף מהקרו:

פ"ד. רי"ש נטוון מחבר החתימה רב החתימה ר' יצחק אלחנן ד"א דין ומלאכה של רב:

פ"ה. ב"י ורי"א רבני מופת (מוסטער רבנים) להכין הרב ולהיות הרב:

פ"ו. כל הדברים הטובים טובים לרב ועיקר הרבנות לעשות כל הבע"ב לרבנים: בגמ'
הורו ודנו בהזכרת טעם ושם הדין:

פ"ז. ב"י ורי"א זכו לע' שנה קנסטרוקטיב (רבנות - דורות):

פ"ח. בלא ישיבה דרך הגמרא אדם חדש עם הישיבה דרך האדם גמרא חדשה: שאין
מקום הפרט האדם אלא בכלל הישיבה: (דורך דער גמרא א נייער טענץ דורכן מענצן א נייע
גמרא):

פ"ט. אני צריך להדפיס ספר שאני מוכרח ליסע לישיבה: להתחיל הלימוד:

צ. בראשית מ"ה י"א כי עוד חמש שנים וגו' ו' שם ועוד חמש שנים וגו' הודיע
לאביו ולאחיו שנקט דרגתו בחכמה (ער האט אַויס גהאַלטן זיין דרגא סאחראנייאיעט די דרגא):

צ"א (השמטה מהנ"ל אפי"ג) יום א' בלא ישיבה הוא יום מת אדם מת:
 צ"ב. חיבורים של עה"ז דרך הגמרא אדם חדש ושל עה"ב דרך האדם גמרא חדשה:
 עה"ב כלל הישיבה הגדולה:
 צ"ג. להנ"ל אי"ז אשכחן כסברא זו דפ"ח לענין מודה במקצת דהודאה בממון שא"י
 לכפור אינו עושה מב"ב ומדמה מ"ח הודאה דקנס להודאה דמב"מ:

זכות מו"ל שמור.

נדפס ע"י המחבר.

נדפס בהלואת ר' מרדכי פעכר.

מחירו 7 מא"י
